

Regionalna Dyrekcja
Ochrony Środowiska
w Krakowie
Plac na Stawach 3
30-107 Kraków

Kościa

L.dz. – 2/3/2012/WP

ul. Noakowskiego 10 m. 12
00-688 WARSZAWA
tel./fax: +48 22 875-8505
+48 662 149 400
e-mail:
dyrektor@naszeskały.pl
<http://www.naszeskały.pl/>
<http://www.pza.org.pl>

Kraków, 20 marca 2012 r.

**POLSKI
ZWIĄZEK
ALPINIZMU**

Inicjatywa
Środowisk
Wspinaczkowych

NASZE SKAŁY

Regionalna
Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Krakowie / Tarnów

2012-04-11

Nr 740/2012 DATA WPLYWU

Polski Związek Alpinizmu, Inicjatywa Środowisk Wspinaczkowych „Nasze Skały”
zwraca się z wnioskiem o udostępnienie do wspinaczki skalnej niektórych skał rezerwatu
przyrody „Skamieniałe Miasto” w Ciężkowicach.

Biorąc pod uwagę cechy środowiska przyrodniczego i walory krajobrazowe rezerwatu
przyrody „Skamieniałe Miasto” w Ciężkowicach, jak również aspekty historyczne, wnosimy o
wyznaczenie miejsc, w których dopuszczone będzie uprawianie wspinaczki skalnej, z
następującymi ograniczeniami:

1. Na terenie całego rezerwatu „Skamieniałe Miasto”:

a/ dopuszcza się wyłącznie uprawianie bulderingu (wspinaczki na niewielkie formy skalne
bez użycia liny),

b/ dopuszcza się używanie *magnezji* (uwodniony hydroksywęglan magnezu) i innych
środków polepszających tarcie, pod warunkiem oczyszczenia powierzchni skały po
ukończeniu wspinaczki,

c/ wprowadza się całkowity zakaz instalowania stałych punktów asekuracyjnych, w tym
kotew wklejanych (ringów) i kotew rozporowych oraz wbijania szczelinowych haków
skalnych,

d/ wprowadza się zakaz modyfikacji rzeźby w obrębie ścian skalnych, a w szczególności
wykuwania chwytów,

e/ wprowadza się zakaz uprawiania wspinaczki bezpośrednio po opadach deszczu, a
także w innych sytuacjach, gdy powierzchnia skały jest wilgotna.

2. Do uprawiania bulderingu dopuszcza się następujące ostańce skalne (*szczegółową lokalizację stref proponowanych do dopuszczenia zamieszczono w załączniku nr 1*):

a/ bez ograniczeń czasowych: *Czarownica, Ratusz, Piramidy*

b/ w okresie od 15 września do 15 maja: *wybrane ostańce w Grupie Borsuka – Orzeł (Ryba), Pieczarki (Mała Baszta i Flakon), Jajo Żółwia, Pianino, Piekietko (Grzybek), Żółw, Niedźwiedź, Dzik, Filarki Borsuka, Borsuk)*

Uzasadnienie

Wspinacze, jako grupa osób uprawiających tzw. turystykę aktywną są jedną z najbardziej świadomych i wyedukowanych grup społecznych w dziedzinie ochrony przyrody. Tematyka ta zajmuje ważne miejsce w programach kursów wspinaczkowych, użytkowanie obszarów i obiektów chronionych z jak najmniejszą szkodą dla środowiska przyrodniczego należy do najważniejszych zasad etyki wspinaczkowej. W wielu rejonach wspinaczkowych Europy i Ameryki Północnej przedstawiciele wspinaczy współpracują ze służbami ochrony przyrody w tworzeniu zasad dotyczących udostępniania obszarów chronionych, a także w działaniach mających na celu zachowanie lub poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Wspinacze biorą udział w akcjach sprzątania rezerwatów, uczestniczą w wycince drzew i krzewów u podnóża i w obrębie ścian skalnych, współpracują przy monitoringu gatunków chronionych, dbają także o stan infrastruktury wspinaczkowej. Chcemy, by tego typu działania stały się zasadami dobrej praktyki w obszarach chronionych w Polsce.

Ostańce skalne Pogórza Karpackiego należą do najważniejszych rejonów wspinaczkowych w Polsce. Ich eksploracja rozpoczęła się stosunkowo późno, pierwsze wspinaczki odnotowano w latach 30. XX w. w Skałkach Czarnorzeckich na Pogórzu Dynowskim, na terenie dzisiejszego rezerwatu „Prządki”. Historia eksploracji wspinaczkowej Skamieniałego Miasta w Ciężkowicach rozpoczęła się nieco później. Nie są znane daty pierwszych wejść na najwybitniejsze ostańce rejonu, te najtrudniej dostępne zostały zdobyte najpóźniej w latach 70. XX w. W tym też okresie rozpoczęła się intensywna eksploracja wszystkich wyższych ostańców, powstawały drogi wspinaczkowe otwierane zarówno z dołą, jak i z górną asekuracją. W latach 80. i 90. w rezerwacie powstało też kilkadziesiąt krótkich dróg wspinaczkowych ubezpieczonych stałymi punktami asekuracyjnymi (najczęściej ringami). Łącznie na ostańcach Skamieniałego Miasta poprowadzono 140 dróg wspinaczkowych (na Ratuszu, Czarownicy, skale Grunwald, obu Warowniach, Baszcie

Paderewskiego, Skałce z Krzyżem i w Wąwozie Czarownic). W połowie lat 90, decyzją sądu, stałe punkty asekuracyjne zostały usunięte. Pośrednim efektem tej akcji był intensywny rozwój nowego rodzaju wspinaczki, nazywanego *bulderingiem*. Jest to wspinaczka na niewysokie (do 5-6 metrów) formy skalne, bez użycia liny asekuracyjnej. Do zabezpieczenia przed skutkami odpadnięcia służy specjalny materac, nazywany *kraszpadem* (ang. crash-pad). Drogi pokonywane w ten sposób nazywane są *bulderami*. W latach 1990-2011, w rezerwacie „Skamieniałe Miasto” na niemal wszystkich ostańcach otwarto łącznie ponad 300 bulderów. Obecnie, jest to jeden z najważniejszych rejonów bulderowych w Polsce i zdecydowanie największy w polskich Karpatach. Maksymalne natężenie ruchu wspinaczkowego może osiągać do 50 osób dziennie.

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. w rezerwach przyrody *zabrania się wspinaczki (...) z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez (...) organ uznający obszar za rezerwat przyrody* (art 15. pkt. 1 ust. 17). Oznacza to, że obecnie działalność wspinaczy w rezerwacie „Skamieniałe Miasto” prowadzona jest niezgodnie z prawem. Jednocześnie całkowity zakaz wspinaczki w rezerwacie utrudnia prowadzenie działań edukacyjnych wśród wspinaczy i promowanie postaw prośrodowiskowych. Należy tu zaznaczyć, że odpowiednie zarządzenia regulujące ruch turystyczny (w tym wspinaczkowy) wydano już dla dwóch rezerwatów przyrody w woj. śląskim (rezerwat Góra Zborów i rezerwat Parkowe).

Proponowane przez nas rozwiązania mają na celu taką regulację ruchu wspinaczkowego, aby odbywał się on bez szkody dla środowiska przyrodniczego, w tym przede wszystkim form rzeźby, szaty roślinnej i walorów krajobrazowych rezerwatu. Pierwszym założeniem jest kanalizacja ruchu wspinaczkowego – wszystkie ostańce wymienione we wniosku (poza Ratuszem i Czarownicą, położonymi nad rzeką Białą) znajdują się przy niebiesko znakowanym szlaku turystycznym. Pozwoli to na uniknięcie nielegalnej dyspersji wspinaczy poza wyznaczonymi ścieżkami. We wniosku ograniczono także liczbę ostańców i dróg wspinaczkowych (bulderów) dopuszczonych do uprawiania wspinaczki. Spośród ponad 300 bulderów znajdujących się w rezerwacie wnioskujemy o udostępnienie ok. 100 najbardziej popularnych (załącznik 2). Szczegółowe wyznaczenie stref dopuszczonych do uprawiania bulderingu (zob. załącznik 1), w tym zwłaszcza ograniczenie wspinaczki na niektórych ostańcach do wysokości ok. 3 metrów oraz rezygnacja ze wspinaczki na fragmentach skał pokrytych mchami i porostami pozwoli na ochronę cennej roślinności naskalnej.

Kolejne rozwiązania mają na celu ochronę mikroform rzeźby piaskowcowej – w tym celu postulujemy zakaz instalowania stałych punktów asekuracyjnych oraz modyfikacji rzeźby w postaci wykuwania chwytów, a także zakaz wspinaczki po opadach deszczu (wilgotny, przepojony wodą piaskowiec łatwiej ulega erozji). Strefy przedstawione w załączniku 1 zostały tak zaprojektowane, aby chronić również miejsca występowania cennych struktur geologicznych.

Uprawianie bulderingu (a także innych rodzajów wspinaczki skalnej) wiąże się z używaniem środków polepszających tarcie, w tym przede wszystkim tzw. magnezji. Badania naukowe prowadzone w różnych skałach piaskowców nie wykazały jednoznacznie wpływu magnezji na tempo wietrzenia i erozji piaskowca, jednak pozostawione na ścianie białe ślady mogą być odbierane jako nieestetyczne. Dlatego, w celu ochrony walorów krajobrazowych postulujemy ograniczenie użycia magnezji, w tym przede wszystkim czyszczenie powierzchni skały po zakończeniu wspinaczki. Zdajemy sobie sprawę, że część turystów odwiedzających rezerwat może postrzegać wspinaczy, jako element zaburzający naturalny krajobraz ostańców. Dlatego też proponujemy udostępnienie ostańców położonych przy szlaku turystycznym w okresie do 15 maja i po 15 września, czyli poza głównym sezonem turystycznym. Okres letni, ze względu na wysokie temperatury i dużą wilgotność nie jest najlepszy do uprawiania bulderingu, zatem egzekwowanie ograniczenia czasowego nie przysporzy większych problemów.

Należy zaznaczyć, że legalizacja ruchu wspinaczkowego w rezerwacie "Skamieniałe Miasto" może pomóc w kontroli ruchu turystycznego. Napisy i graffiti umieszczane przez pseudo-turystów są jednym z najważniejszych zagrożeń dla walorów krajobrazowych rezerwatu. Stała obecność wspinaczy w rezerwacie oraz współpraca z władzami samorządowymi i służbami ochrony przyrody pozwoli na eliminację tego typu negatywnych zachowań.

Przedstawione wyżej szczegółowe rozwiązania oraz lokalizacja stref dopuszczonych do wspinaczki (załącznik 1) zostały przedyskutowane w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej 27 stycznia 2012 r., w której wzięli udział p. Paweł Kozioł, główny specjalista w tarnowskim Wydziale Spraw Terenowych RDOŚ, przedstawiciele władz gminy Ciężkowice: p. Marek Zwolenik, dyrektor Centrum Kultury i Promocji Gminy Ciężkowice, p. Wojciech Sanek, kierownik Muzeum Przyrodniczego w Ciężkowicach oraz przedstawiciele środowisk wspinaczkowych: Tomasz Oleksy i Tomasz Mazur (MKS Tarnovia), dr Miłosz

Jodłowski (Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ) oraz Włodzimierz Porębski (dyrektor operacyjny IŚW „Nasze Skały”).

Podsumowując, dopuszczenie wspinaczki skalnej (bulderingu) z proponowanymi ograniczeniami nie wpłynie negatywnie na główne cele ochrony przyrody rezerwatu „Skamieniałe Miasto”. Należy też podkreślić, iż szczegółowe regulacje dt. ruchu wspinaczkowego w rezerwacie zlikwidują nielegalną eksplorację ostańców skalnych, często prowadzoną ze szkodą dla środowiska przyrodniczego rezerwatu. Inicjatywa Środowisk Wspinaczkowych „Nasze Skały” i Polski Związek Alpinizmu zobowiązują się do przeprowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych wśród wspinaczy poprzez publikacje w czasopismach i przewodnikach wspinaczkowych oraz mediach elektronicznych i zagwarantują przestrzeganie ustalonych zasad wspinania w rezerwacie. Sugerujemy także umieszczenie w rejonie parkingu przy głównym wejściu do rezerwatu tablic informacyjnych dt. zasad uprawiania wspinaczki (szczegółowa lokalizacja i treść do ustalenia). Proponujemy również wydanie przewodnika wspinaczkowego po rejonie (np. wspólnie z gminą Ciężkowice), w którym obok przebiegu poszczególnych bulderów znajdą się informacje przyrodnicze – o budowie geologicznej, rzeźbie i szacie roślinnej. Wszystkie te działania pomogą w skutecznej ochronie wartości przyrodniczej rezerwatu „Skamieniałe Miasto”

W związku z powyższym prosimy o pozytywne rozpatrzenie naszego wniosku. W razie wątpliwości, szczegółowych wyjaśnień merytorycznych udzieli dr Miłosz Jodłowski z Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ (m.jodlowski@uj.edu.pl), odpowiadający za merytoryczną stronę wniosku.

Z poważaniem

Włodzimierz Porębski

Dyrektor Operacyjny
Inicjatywy Środowisk Wspinaczkowych
„Nasze Skały” Polski Związek Alpinizmu

Do wiadomości:

- Polski Związek Alpinizmu
- Urząd Gminy Ciężkowice
- MKS Tarnowia
- RDOŚ Kraków, Wydział Spraw Terenowych w Tarnowie

1. Czarownica

Propozycja użycia: Na całej długości, do wysokości zaznaczonej czerwoną linią (ok. 2.5-3 metrów).

Ściana północno-zachodnia

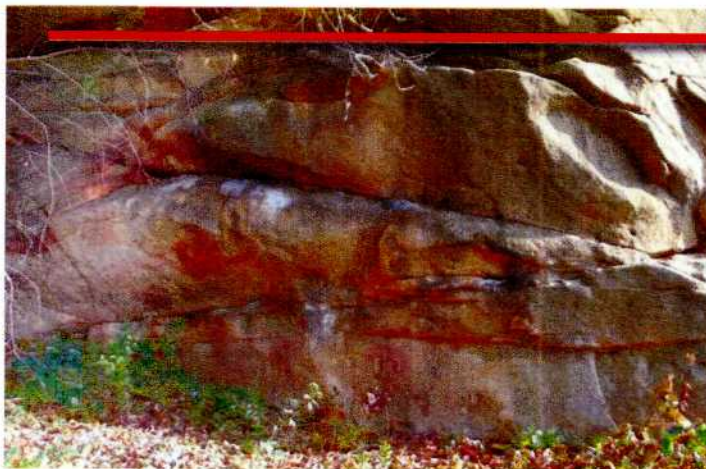
Ściana zachodnia

Ściana południowa

2. Ratusz

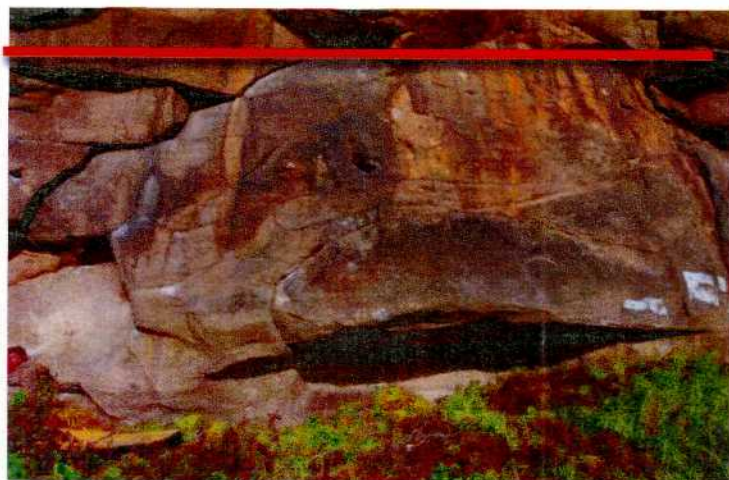
Propozycja użycia: Na całej długości, do wysokości zaznaczonej czerwoną linią (ok. 2.5-3 metrów).

Ściana północna

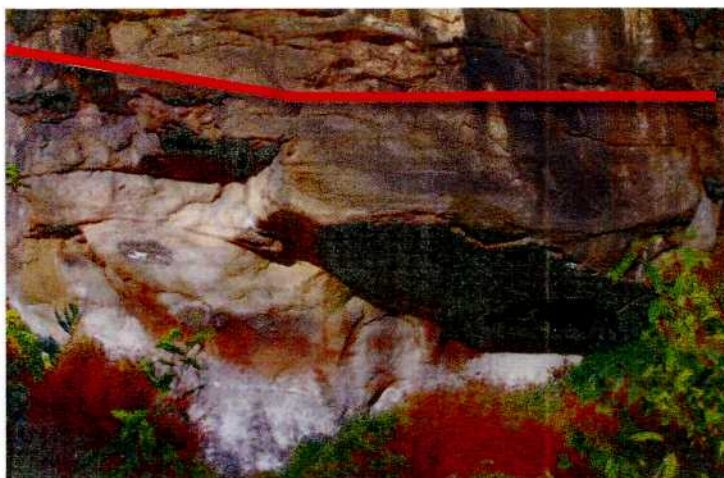
Ściana północno-zachodnia

Ściana zachodnia

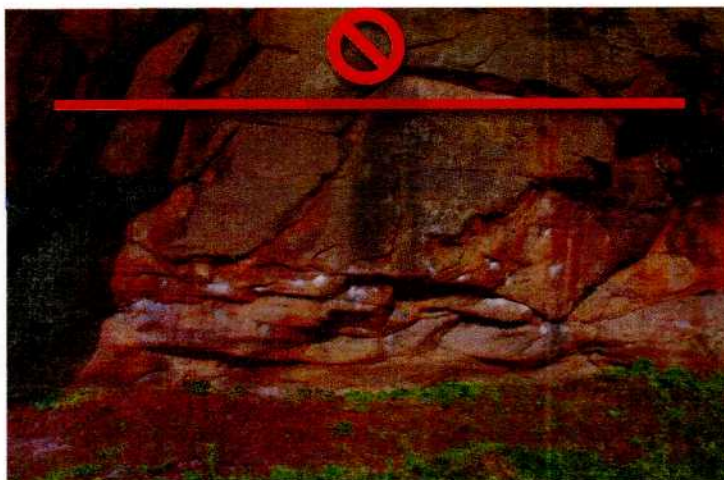
Ściana zachodnia

Filar południowo-zachodni

Ściana południowa

Ściana południowo-wschodnia

Ściana południowo-wschodnia

3. Grunwald

Propozycja użycia: Nie dozwolone.

4. Warownie

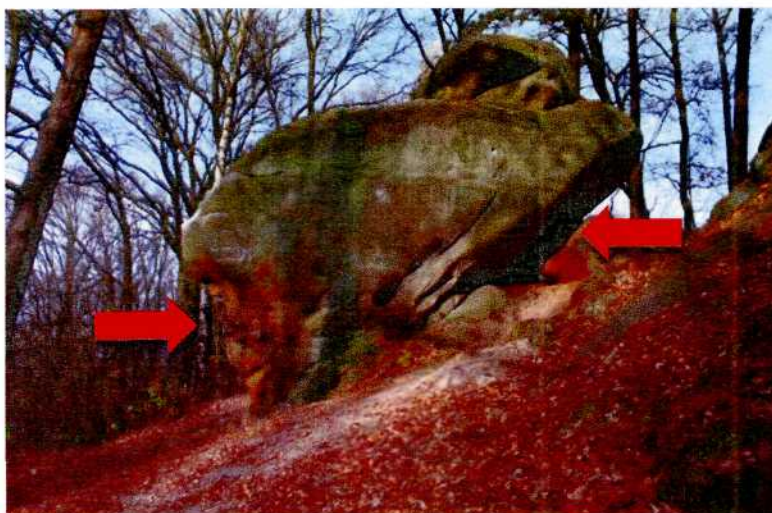
Propozycja użycia: Nie dozwolone.

5. Grupa Borsuka

Propozycja użycia: Wyłącznie na wyznaczonych ścianach.

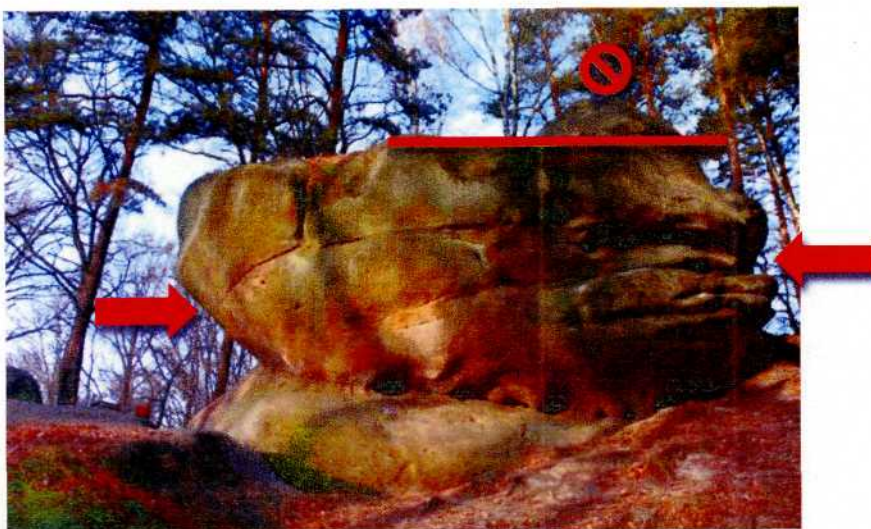
Orzeł (Ryba)

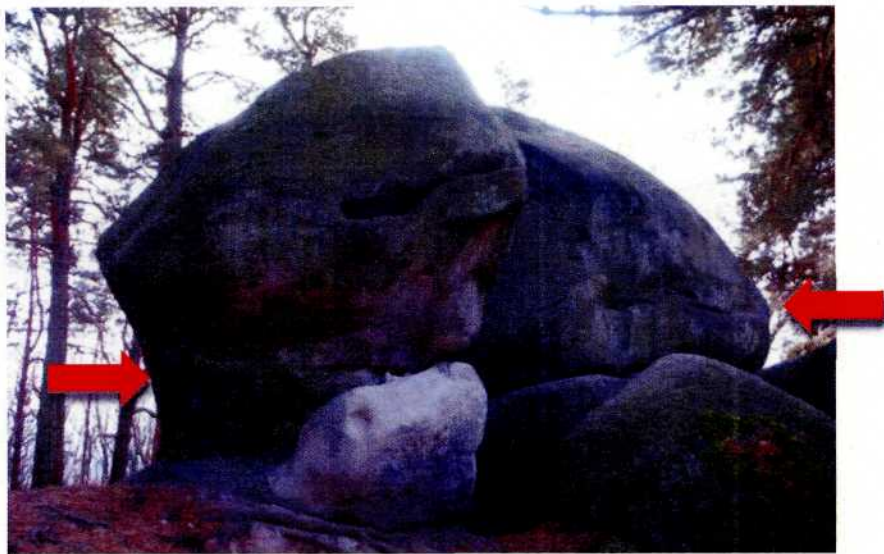
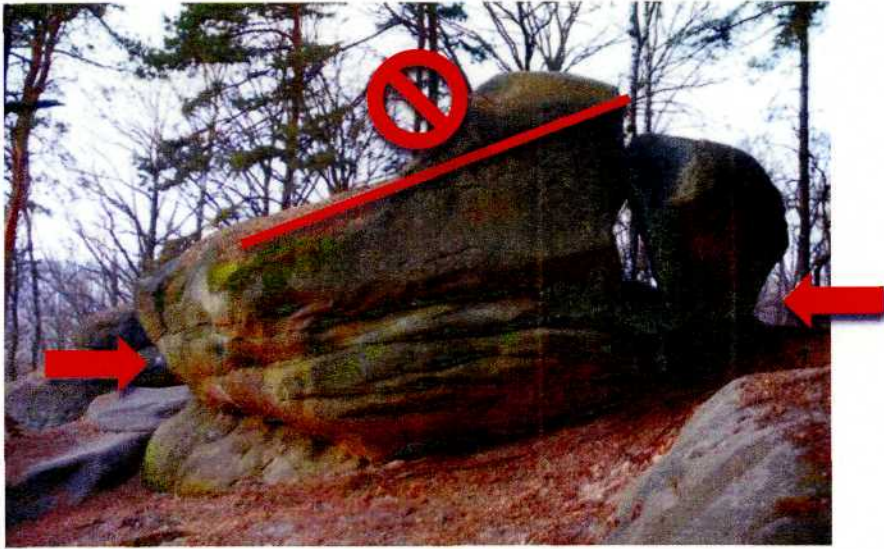
Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

Pieczarki (Mała Baszta + Flakon)

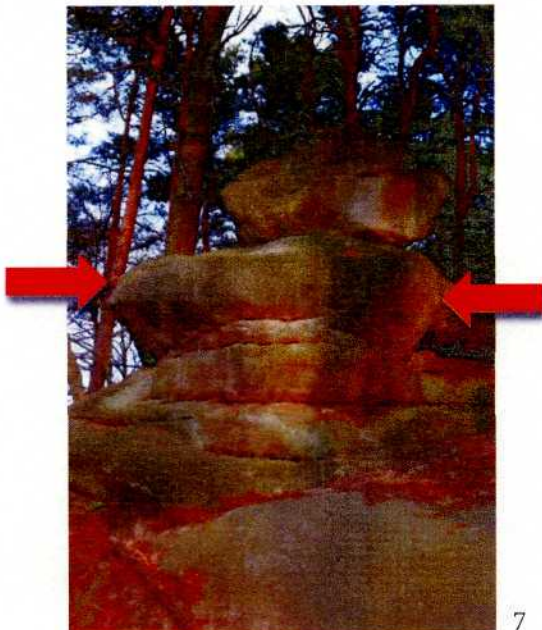
Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

Jajo Żłównia

Propozycja: Dostępne w całości

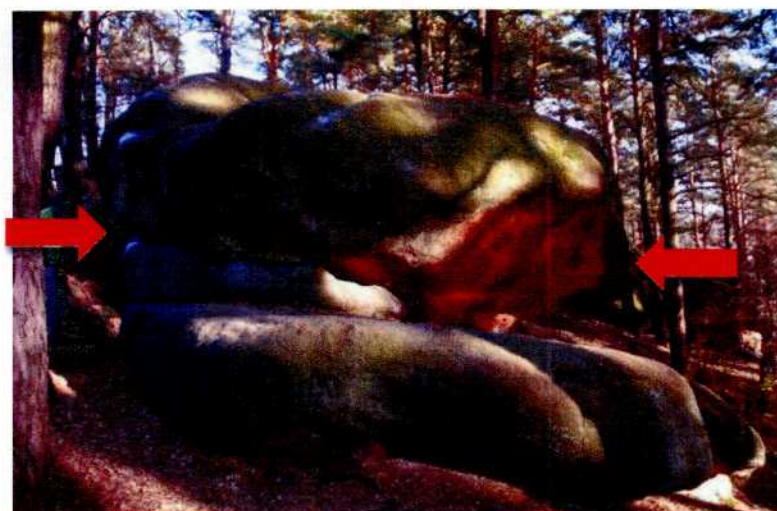

Pianino

Propozycja: Dostępne w całości

Piekielko (Grzybek)

Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

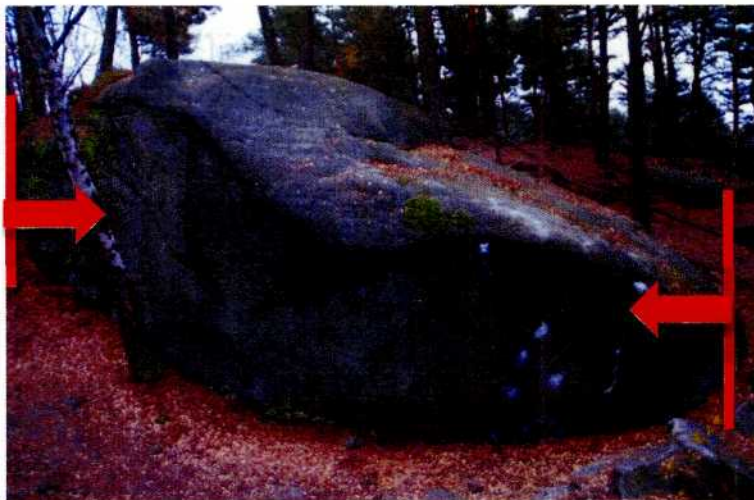
Żłów

Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

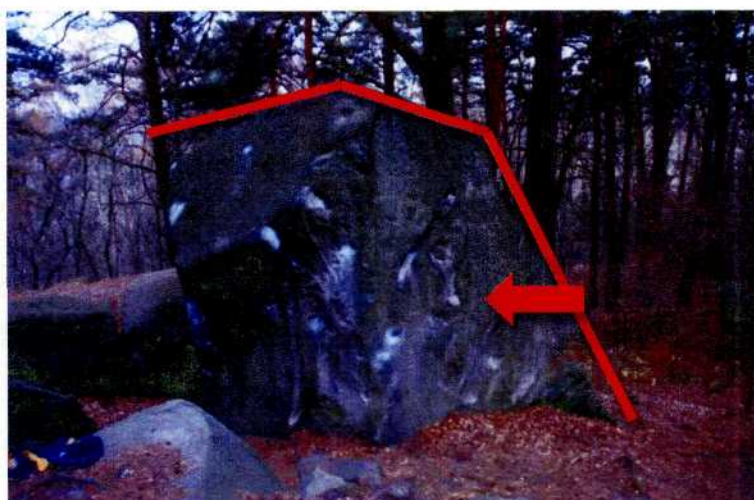

Tylna ściana Żłównia, tworząca skalny amfiteatr z Niedźwiedziem.

Niedźwiedź
Propozycja: Całość

Dzik
Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

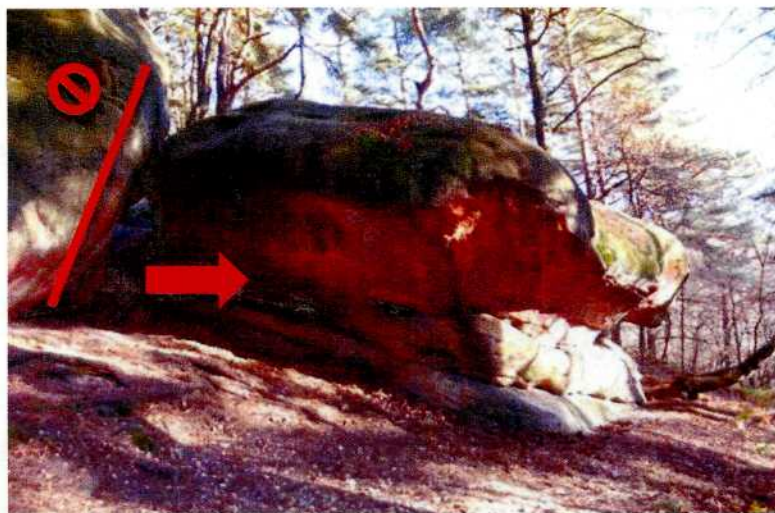

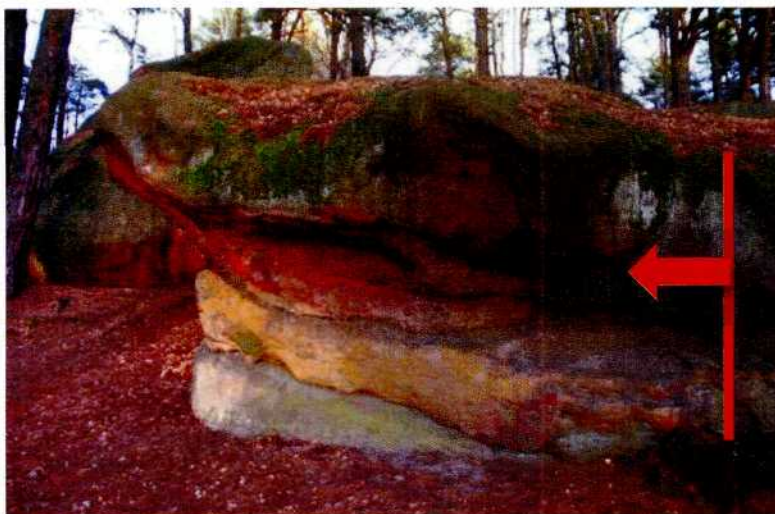

Filarki Borsuka (tworzące amfiteatr skalny wraz z Dzikim i Grzybem)
Propozycja: Dostępne

Grzyb
Propozycja: Zgodnie z zaznaczonym

Borsuk

Propozycja: Zakazane wzdłuż szlaku turystycznego, dostępna jedynie wschodnia ściana (niewidoczna)

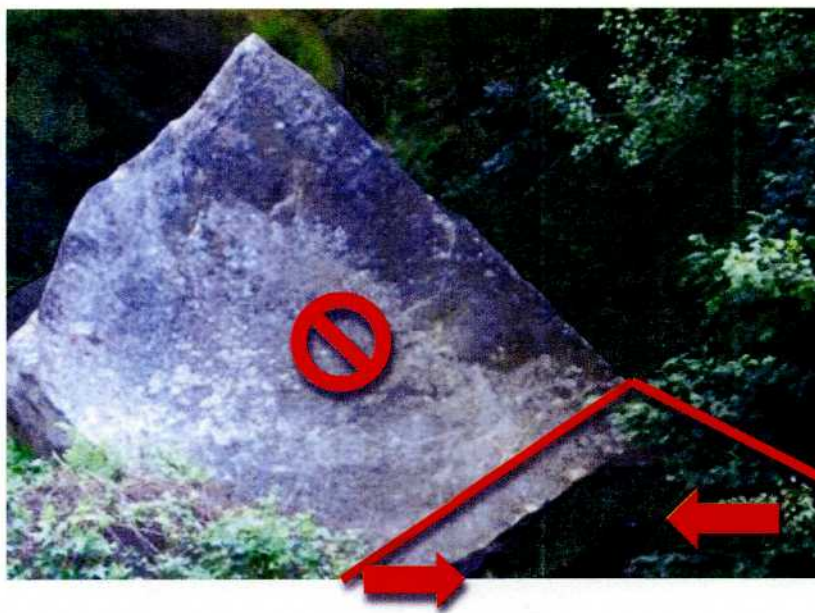

Ściana wschodnia od strony lasu i wąwozu.

6. Piramidy

Piramida 1

Propozycja: Dostępne podcięcie ściany południowej

Piramida 2

Propozycja: Dostępne podcięcie ściany południowej

Załącznik 2.

Waloryzacja wspinaczkowa ostańców skalnych w rezerwacie przyrody „Skamieniałe Miasto” w Ciężkowicach.

Atrakcyjność określono w skali od 1 do 5 (1 – ostańce najmniej atrakcyjne pod względem wspinaczkowym, 5 – ostańce najbardziej atrakcyjne).

Drogi – oznaczają drogi wspinaczkowe pokonywane przy użyciu liny asekuracyjnej

Buldery – drogi pokonywane bez użycia liny

Klasyki – drogi i buldery o dużej renomie wspinaczkowej, najtrudniejsze i najatrakcyjniejsze w skali kraju

SEKTOR	SKAŁA	LINIE WSPINACZKOWE	ATRAKCYJNOŚĆ	UWAGI
Grupa nad rzeką Białą				
	Czarownica	Drogi: 28 Bouldery: 18	3	
	Ratusz	Drogi: 54 Bouldery: 49 Klasyki: dużo	5	
	Grunwald	Drogi: 8	2	
	Skalka przy Grunwaldzie k/rożna	Bouldery: 3	1	
Grupa Warowni				
	Warownia Dolna	Drogi: 2	3	
	Warownia Górna	Drogi: 29	3	
	Nowa za Warownią	Bouldery: 2	1	
	Amfiteatr		1	
Grupa Borsuka				
	Ryba	Bouldery: 12 Klasyki: 4	5	czasami mylnie nazywana w przewodnikach: Orzeł lub Żółw
	Rybka	Bouldery: 2	1	
	Mała Baszta	Bouldery: 24 Klasyki: 2	5	nazywana także Pieczarkami
	Flakon	Bouldery: 11 Klasyki: 1	4	
	Jajo Żłóvia	Bouldery: 3	2	
	Mała skałka Pianino	Bouldery: 2	2	
	Skałka za Pianinem przy drzewie	Bouldery: 1	1	

	Mała skałka przy szlaku pomiędzy M.Basztą a Grzybkiem	Bouldery: 3	1	
	Mała skałka - wysokości ok 1,5 m	Bouldery: 1	1	
	Grzybek	Bouldery: 17 Klasyki: 2	5	
	Grzybnia	Bouldery: 4	1	
	Skałka z boku Grzybka	Bouldery: 1	1	
	Żółw	Bouldery: 11	2	
	Ścianka na wprost Niedźwiedzia	Bouldery: 4	4	
	Niedźwiedź	Bouldery: 10 Klasyki: 3	5	czasami w przewodnikach razem z Grzybkiem i Żółwiem mylnie nazywana jest "Piekiełkiem"
	Głowa Psa	Bouldery: 1	1	
	Dzik	Drogi: 2 Bouldery: 17 Klasyki: 2	5	W przewodnikach czasem jest mylnie nazywana Grzybem
	Grzyb	Bouldery: 8 Klasyki: 2	5	
	Filary Borsuka	Bouldery: 5	4	
	Borsuk	Bouldery: 26	3	
	Mały Kamień		1	
	Mały Cyrk	Bouldery: 3	1	
	Skałki koło Borskuka są także nazywane Barankami	Bouldery: 11	3	
	Mały Grzyb		1	
	Bez Nazwy w Lesie		1	
Grupa Pyramid				
	Piramida I	Bouldery: 9	3	
	Piramida II	Bouldery: 1 Klasyki: 1	5	
	Dziurawa	Bouldery: 10	3	nazywana także Korzeniem/ Aligatorem
	Kamień przy Dziurawej	Bouldery: 1	1	
	Bez nazwy (Wysoka)	Bouldery: 4	3	

	W lesie za Piramidami		1	
Grupa Pustelni				
	Grzybek	Bouldery: 24	2	
	Pustelnia	Bouldery: 4	2	
Grupa Baszty				
	Baszta Paderewskiego	Drogi: 4	4	
	Cyganka	Bouldery: 10	3	
Grupa Kościelna				
	Skałka z Krzyżem	Drogi: 14	2	
Wąwóz Czarownic (grupa Wodospadu)		Drogi: 3 (w tym 1 zimowa) Bouldery: 1	3	zimowy teren wspinania w lodzie